

Landelijke telling van de Rosse Stekelstaart in 2025

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2026

Citeren als: Sovon Vogelonderzoek Nederland 2026. Landelijke telling van de Rosse Stekelstaart in 2025. Sovon-rapport 2026/11. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

ISSN-nr: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen

E-mail: info@sovon.nl

Website: www.sovon.nl

Type informatie	Omschrijving/status	Datum
Versie	concept	28-1-26
Inhoudelijke toets	Sovon Vogelonderzoek Nederland	29-1-26
Vrijgave na definitieve versie	Sovon Vogelonderzoek Nederland	5-2-26
Versie 1.0	definitief	5-2-26

Dit rapport is samengesteld in het kader van het aandachtsveld invasieve exoten binnen het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM). De hier gerapporteerde werkzaamheden zijn financieel mogelijk gemaakt door het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding.....	5
2 Werkwijze en omstandigheden.....	6
3 Resultaten	7
4 Discussie.....	9
5 Conclusie	10
Literatuur	11

Samenvatting

In december 2025 verrichtte Sovon voor de negende keer sinds 2011 een landelijke telling van de Rosse Stekelstaart. Deze resulteerde in 31 exemplaren verspreid over tien gebieden. Een jaar eerder werden er nog tweemaal zoveel geteld. De hoogste aantallen werden vastgesteld in 2021 en 2022, toen er respectievelijk 112 en 108 Rosse Stekelstaarten werden aangetroffen. Daarna tekende zich een forse afname af, met 75 exemplaren in 2023 en 62 in 2024. Ten opzichte van 2021 lag het aantal individuen in 2025 dus ca. 72% lager. De enige omvangrijke groep (15 exemplaren) werd aangetroffen op het Volkerak bij Oude Tonge.

De belangrijkste verklaring voor de afname ligt in bestrijdingsmaatregelen die zijn getroffen tegen de Rosse Stekelstaart in het kader van de EU-exotenverordening en de Bernconventie. Zo heeft er vanaf de winter van 2022/23 aanzienlijk meer afschot plaatsgevonden dan in de jaren daarvoor. Hierdoor daalde het aantal op de Loenderveense Plas bijvoorbeeld van 84 in december 2022 tot slechts vijf in december 2025.

1 Inleiding

Sovon volgt door middel van landelijke NEM-meetnetten (aantalsontwikkeling) en atlasprojecten (verspreiding en landelijke populatieschattingen) het voorkomen van alle in het wild in Nederland voorkomende vogelsoorten, inclusief de niet-inheemse. Over de resultaten wordt geregeld gepubliceerd (zie bijv. Sovon 2018, 2020, 2021). De data worden verzameld binnen een vaste systematiek door goed opgeleide vrijwilligers. Vanwege de toegenomen aandacht voor exoten in het beleid stimuleren we waarnemers extra om deze te tellen of waarnemingen door te geven, waarbij bijzondere aandacht wordt geschonken aan vogelsoorten die in de EU-exotenverordening zijn opgenomen. Een groot deel van de monitoring is gewaarborgd in de NEM-meetnetten voor broedvogels en watervogels en slaapplekken. Voor sommige soorten of aspecten is echter een aanvullende inspanning nodig.

Als onderdeel van het reguliere Meetnet Watervogels worden jaarlijks alle beschikbare meldingen van Rosse Stekelstaarten – één van de vogelsoorten die is opgenomen in de EU-exotenverordening – uit watervogeltellingen en losse waarnemingen op een rij gezet. De belangrijkste gebieden voor de soort vallen echter deels buiten de reguliere monitoringgebieden en de interpretatie van losse waarnemingen is een te wankelende basis voor een gedegen monitoring. Bovendien stelt een aanzienlijk deel van de waarnemers hun waarnemingen van deze soort, vanwege de gevoeligheid die bestaat rondom bestrijdingsmaatregelen, niet meer beschikbaar aan de Nationale Databank Flora en Fauna. Hierdoor is het beeld van de aantallen en trends onvolledig. Voor een betrouwbare trend en een scherp beeld van de aantallen en verspreiding is daarom aanvullend gericht veldonderzoek nodig. In de winters van 2010/11, 2013/14, 2015/16, 2018/19 en 2021/22 hebben wij om die reden gerichte landelijke tellingen van de Rosse Stekelstaart uitgevoerd. In 2022 is besloten om de telfrequentie op te voeren naar eenmaal per jaar. In deze rapportage worden de resultaten van de telling uit december 2025 gepresenteerd.

2 Werkwijze en omstandigheden

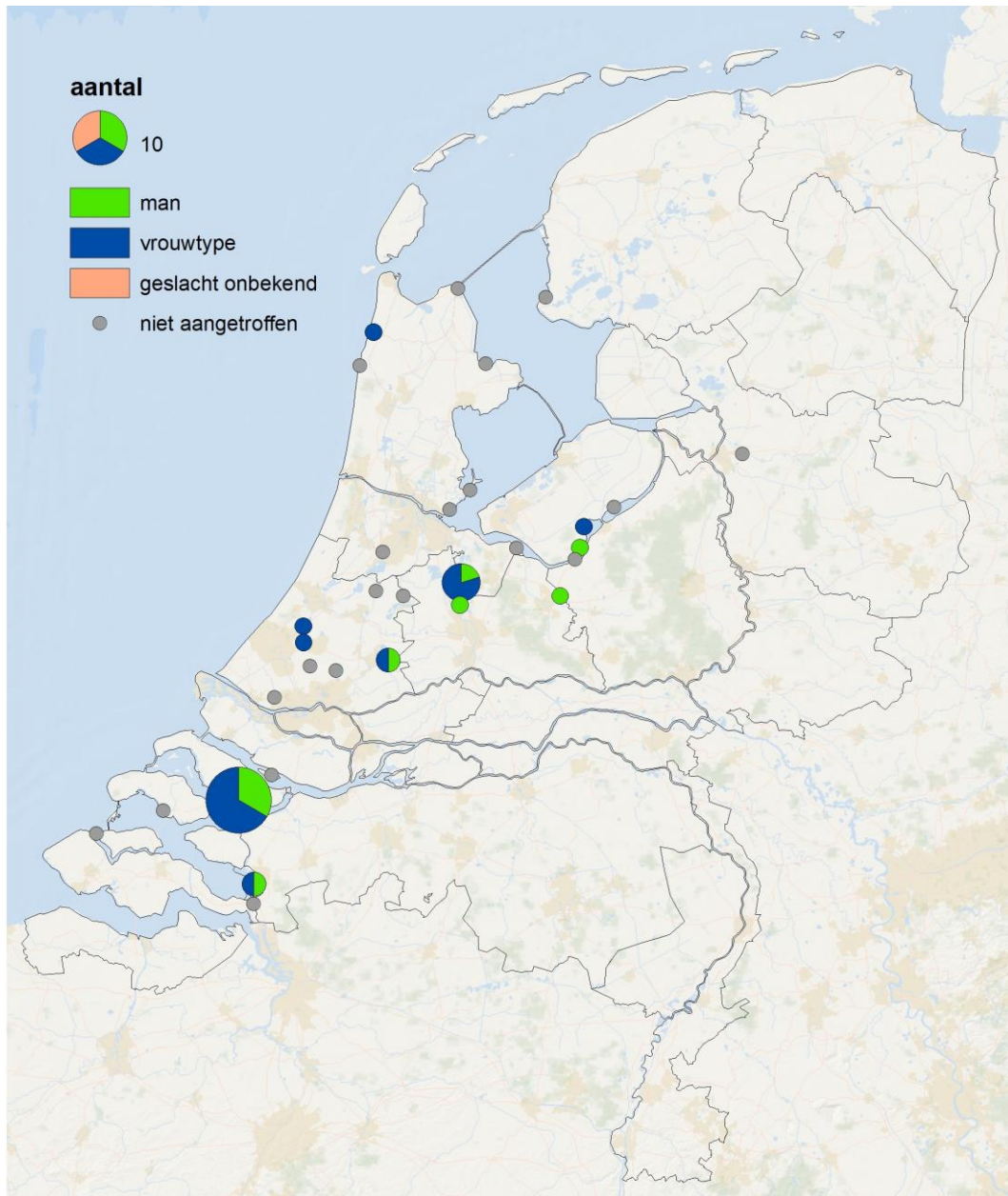
De voorbereiding van de telling bestond uit het opstellen van een lijst van te bezoeken gebieden. Naast alle belangrijke gebieden waar de soort sinds 1 januari 2024 's winters werd aangetroffen, werden ook alle overige gebieden geselecteerd, waar de soort in het najaar van 2025 werd gemeld (bron: telprojecten Sovon, Nationale Databank Flora en Fauna). Voor het bezoeken van twee moeilijk toegankelijke gebieden is vooraf contact gezocht met de lokale terreinbeheerder. In het geval van het Markiezaatsmeer bij Bergen op Zoom kon dankzij de medewerking van het Brabants Landschap per boot worden geteld.

In totaal zijn 30 (clusters van) gebieden geselecteerd en bezocht tijdens de landelijke telling van december 2025 (tabel 1). De gebieden lagen verspreid over het land, met het accent op Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland. De telling zelf werd uitgevoerd in de periode van 10 tot en met 19 december 2025. De bezoeken werden onder overwegend gunstige weersomstandigheden (droog, helder en kalm) uitgevoerd. De eerste drie weken van december was het zacht tot zeer zacht en vaak somber herfstweer. Van vorst was geen sprake, dus alle wateren waren vrij van ijs.

Veel van de gebieden werden bezocht door dezelfde tellers als bij de eerdere tellingen, om zo van de eerder opgedane terreinkennis gebruik te maken; dat gold bijvoorbeeld voor de belangrijke gebieden als de Loenderveense Plas, Vogelplas Starrevaart en het Markiezaatsmeer. Van alle waargenomen Rosse Stekelstaarten werd genoteerd of het om mannetjes ging (herkenbaar aan ongetekende witte wangvlek) of om vrouwtjes-type vogels. Onvolwassen mannetjes kunnen lastig van vrouwtjes te onderscheiden zijn, vandaar dat beide zijn samengevoegd in de categorie vrouwtjes-type. Langdurig slapende exemplaren op afstand en onder sombere weersomstandigheden kunnen echter lastig te categoriseren zijn.

3 Resultaten

In totaal werden er in december 2025 31 Rosse Stekelstaarten geteld, verdeeld over tien gebieden. Maar liefst 15 daarvan verbleven op het Volkerak bij Oude Tonge. Op en rond de tot voor kort belangrijke Loenderveense Plas werden slechts vijf exemplaren geteld. In de acht overige gebieden ging het om solitaire exemplaren of tweetallen. Er werden bijna tweemaal zoveel vrouwtjes-type vogels genoteerd dan mannetjes. Figuur 1 en tabel 1 geven de resultaten van de telling weer.

Figuur 1. Verspreiding van de Rosse Stekelstaart in Nederland op basis van de landelijke telling in december 2025.

Tabel 1. Aantallen Rosse Stekelstaarten per gebied tijdens de landelijke telling in december 2025.

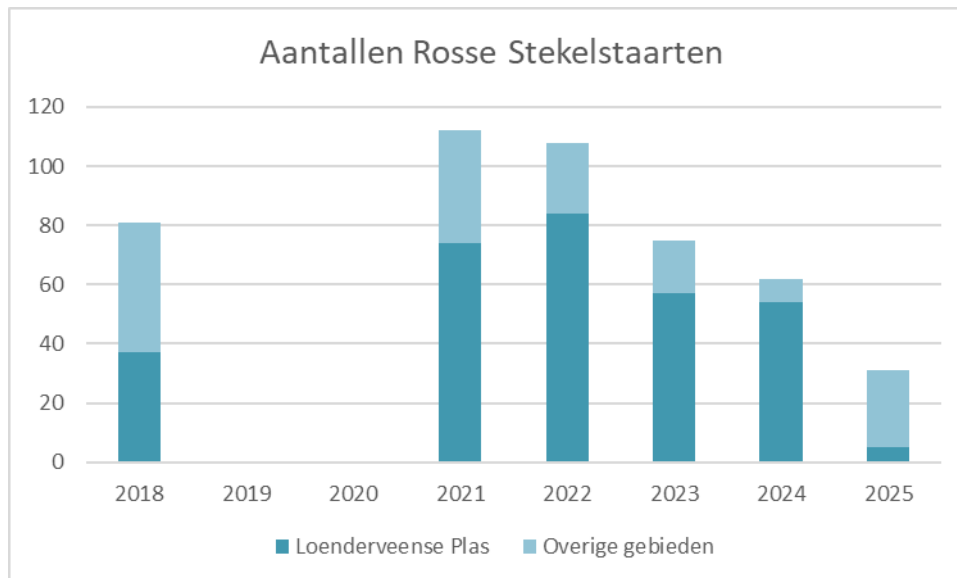
Gebied	Provincie	Aantal	Man	Vr-type
Philipsdam, Oude Tonge	ZH/ZL	15	5	10
Loenderveense & Waterleidingplas	NH	5	1	4
Reeuwijkse Plassen	ZH	2	1	1
Harderbroek, Wolderwijd	FL	2	1	1
Markiezaatsmeer, Zoommeer	NB/ZL	2	1	1
Zwanenwater	NH	1	0	1
Maarsssen	UT	1	1	0
Amersfoort e.o.	UT/GL	1	1	0
Vogelplas Starrevaart, Leidschendam	ZH	1	0	1
Westerpark, Zoetermeer	ZH	1	0	1
Polsmaten, Veluwemeer, Harderbos	FL/GL	0	0	0
Bocht van Molkwerum, De Holken	FR	0	0	0
Nuldernauw	GL/FL	0	0	0
Vooroever Wervershoof	NH	0	0	0
Kinselmeer, IJmeer	NH	0	0	0
Gouwzee	NH	0	0	0
Molenpoel, Aalsmeer	NH	0	0	0
Huizen haven/Stichtse Brug	NH	0	0	0
Zwolle e.o.	OV	0	0	0
Flauwers Inlaag	ZL	0	0	0
Veerse Meer, Veerse Kreken	ZL	0	0	0
Zevenhuizerplas	ZH	0	0	0
Haringvliet, Tiengemeten	ZH	0	0	0
Aalkeetbuitenpolder	ZH	0	0	0
Langeraaarsche Plassen	ZH	0	0	0
Polder Zevenhoven, Groene Jonker	ZH	0	0	0
Oude Leede - Berkel en Rodenrijs	ZH	0	0	0
Den Oever	NH	0	0	0
Abtskolk, Petten	NH	0	0	0

4 Discussie

Voor het derde jaar op rij werd een fors lager aantal Rosse Stekelstaarten vastgesteld. Resulteerde de telling van 2021 nog in 112 exemplaren, in 2025 bleef de teller steken op 31 (afname van ca. 72%). Opvallend is ook dat de Loenderveense Plas niet langer als beste gebied naar voren kwam (figuur 2). Met 15 exemplaren was ditmaal het Volkerak bij Oude Tonge koploper.

Het is bij vogeltellingen altijd mogelijk dat exemplaren onopgemerkt blijven. Solitaire Rosse Stekelstaarten nemen soms genoeg met smalle vaarten of kleine waterplassen of kunnen zich verschuilen in grote groepen van andere eendensoorten. Ook in 2025 kan het werkelijke aantal aanwezige exemplaren daarom iets hoger zijn geweest. De telinspanning en de omstandigheden waren echter vergelijkbaar met die in eerdere jaren. Bovendien worden de huidige lagere aantallen bevestigd door losse waarnemingen buiten het raamwerk van deze landelijke tellingen.

De belangrijkste verklaring voor de afname ligt in bestrijdingsmaatregelen die zijn getroffen tegen de Rosse Stekelstaart in het kader van de EU-exotenverordening en de Bernconventie. Zo heeft er recent aanzienlijk meer afschot plaatsgevonden dan voorheen. Van 2017/18-2021/22 werden landelijk gemiddeld ca. 25 Rosse Stekelstaarten per seizoen geschoten, maar in 2022/23 nam dat aantal toe tot 94. Het is duidelijk dat deze inspanningen effect hebben op de populatieomvang.

Figuur 2. Aantallen Rosse Stekelstaarten vastgesteld tijdens de landelijke tellingen in december. De aantallen uit 2011, 2014 en 2016 zijn niet weergegeven, aangezien toen geteld is in februari-maart en niet in december.

5 Conclusie

Het resultaat van de landelijke telling van de Rosse Stekelstaart in 2025 kwam uit op 31 exemplaren en lag ca. 72% lager dan het tot dusver tijdens vergelijkbare tellingen vastgestelde maximum uit 2021. De enige omvangrijke groep Rosse Stekelstaarten bestond uit 15 exemplaren en werd vastgesteld op het Volkerak bij Oude Tonge. De lagere aantallen volgen op toegenomen bestrijdingsmaatregelen gericht op de Rosse Stekelstaart ten behoeve van de uitvoering van de EU-exotenverordening en de Bern-conventie.

Literatuur

Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering. Tweede Druk, Kosmos Uitgevers. Utrecht/Antwerpen.

Sovon Vogelonderzoek Nederland 2019. Hoeveel rosse stekelstaarten overwinteren er momenteel in Nederland. Kijk op Exoten 26: 12-13.

Sovon Vogelonderzoek Nederland 2020. Vogelbalans 2020 – Exoten. Sovon, Nijmegen.

Sovon Vogelonderzoek Nederland 2021. Verschenen of verdwenen, ruim een eeuw Nederlandse broedvogels in beweging. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
024 7 410 410

info@sovon.nl
www.sovon.nl

Sovon Vogelonderzoek Nederland werkt met een ISO 9001 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem, gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Dit rapport is met uiterste zorg door Sovon (en eventuele andere partijen) opgesteld. Sovon aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van gegevens van dit onderzoek.

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.